

Asia: VN/12531/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Lausunnonantajan tausta

1. Vastajan taustaorganisaatio

Muu järjestö [Liikuntatieteellinen Seura ry]

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Eivät pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Pykälä 2§. Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön:

Vammaisten fyysisen aktiivisuuden tarve harrastaa liikuntaa vapaa-ajallaan ei kuulu terveydenhuoltolain piiriin. Sen sijaan vapaa-ajan harrastamisen tukitoimet ovat kirjattuna vammaispalvelulakiin. Terveydenhuoltolain ja vammaispalvelulain yhteensovittaminen vammaisten fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan tukitoimien osalta olisi selvitettävä ja sovitettava yhteen. Sekä terveydenhuoltolakia että vammaispalvelulakia tulisi kumpaakin tarkastella vammaisten fyysisen aktiivisuuden edistämisen näkökulmasta, tunnistaa mahdolliset katvealueet ja kirjata vammaispalvelulakiin tarvittavat liikuntaa ja harrastamista lisäävät tukitoimet. Tämä koskeesimerkiksi tilanteita, joissa ei selkeästi pystytä määrittelemään onko kyseessä lääkinnällisen kuntoutuksen vai vammaispalvelulain nojalla tuettava käytäntö, kuten osa apuvälineistä.

Koskee pykälää 9§ Henkilökohtainen apu:

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa sen verran kuin hän välttämättä tarvitsee. Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua vuorovaikutukseen, vapaa-ajan toimintoihin tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Henkilökohtaista apua olisi tärkeä saada lisäksi vähintään

saman verran eli 30 tuntia kuukaudessa myös vammaisten vapaa-aikatoimintaan mukaan lukien harrastustoiminta. Tällä tavalla tuetaan itsenäistä toimintakykyä sekä osallisuutta.

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä huomauttaa, että lakia ei pidä tulkita siten, että kirjaus "vähintään 30 tuntia kuukaudessa" tarkoittaa henkilökohtaisen avun maksimimäärää. Sen sijaan avun tarve tulee arvioida yksilöllisesti ja apua on mahdollista myöntää yli 30 tuntia kuukaudessa.

Pykälä 23§ Liikkumisen tuen määrä:

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tukea työ- ja opiskelumatkoihin sekä työllistymistä edistävän toiminnan, työ- ja päivätoiminnan, valmennuksen, erityisen tuen ja lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin välttämättä tarvitsemansa määrä. Muun tavanomaisen elämän matkoihin on oikeus saada liikkumisen tukea vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, ellei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan välttämätöntä liikkumista.

Palvelusuunnitelma tulee tehdä aina yksilöllisen tarpeenarvioinnin mukaan. Vaikka lain mukaan vammaisella henkilöllä on oikeus vähintään 18 yhdensuuntaiseen asiointi- ja vapaa-ajan matkaan kuukaudessa, säännöstä ei tulisi tulkita sillä tavoin, että vammaisen henkilön subjektiivinen oikeus olisi kuukaudessa enintään 18 matkaa. Tarvittaessa vapaa-ajan matkoja voidaan myöntää enemmän. Lain kirjausta tulisi muuttaa selkeämmäksi.

Koskee pykälää 25§ Taloudellinen tukeminen, kohtaa 4) vapaa-ajantoiminnot:

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä pitää taloudellisen tukemisen kirjausta riittämättömänä. Kirjaus ei tosiasiallisesti mahdollista vammaisen yhdenvertaista osallistumista tai auta henkilön mahdollisuuksia saada fyysistä aktiivisuutta ja liikuntaa edistäviä harrastusvälineitä. Määrärahat eivät yleensä riitä kattamaan kustannuksia, sillä apuvälineet ovat liian kalliita.

3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?

Eivät pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Edelliseen kohtaan viitaten. Laissa on kirjauksia, jotka jättävät tulkinnanvaraisuuksia koskien esimerkiksi tukien ja avustusten myöntämistä. Lisäksi lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön, kuten terveydenhuoltolaki ja vammaispalvelulaki tulisi yhteensovittaa vammaisten fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan tukitoimien osalta. Sekä terveydenhuoltolakia että vammaispalvelulakia tulisi kumpaakin tarkastella vammaisten fyysisen aktiivisuuden edistämisen näkökulmasta, tunnistaa mahdolliset katvealueet ja kirjata vammaispalvelulakiin tarvittavat liikuntaa ja harrastamista lisäävät tukitoimet.

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Laissa on paljon tulkinnanvaraisuutta ja katvealueita, jotka uhkaavat tosiallisen yhdenvertaisuuden toteutumista. Lain valmistelussa ei ole tarpeeksi huomioitu YK:n vammaispalveluyleissopimuksen velvoitteita, erityisesti artiklaa 30.5.

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä ovat tarkastelleet vammaispalvelulakia liikunnan, aktiivisen harrastamisen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmista. Olemme esittäneet muutoksia vammaispalvelulaissa seuraaviin pykäliin: 2§.Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön, 4§ Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma, ja 5§ Päätöksenteko ja palveluiden toteuttaminen, 7§ Valmennus ja 8§ Valmennuksen toteuttaminen, 9§ Henkilökohtainen apu, 12§ Erityinen tuki ja 13§ Erityisen tuen toteuttaminen, 21§ Liikkumisen tuki, 22§ Liikkumisen tuen toteuttamistavat ja 23§ Liikkumisen tuen määrä, sekä 25§ Taloudellinen tukeminen. Näiden pykälien kohdalla tulisi tarkastella vielä paremmin ja tehdä huolellisemmat kirjaukset, joiden avulla vammaisen henkilön yhdenvertaista osallistumista tuettaisiin.huo

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

YK:n vammaisyleissopimuksen velvoitteita ei ole kirjattu lain perusteluihin riittävästi, eikä vammaisopimuksen artikla 30.5 velvoitteiden toteutumista ole tarkasteltu lainkaan. Yleissopimuksen artiklan 30.5 keskeisenä ajatuksena on mahdollisuuksien tasa-arvo. Lakiesitys ei tue vammaisen henkilön yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään, virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan ja urheiluun. Vammaisten osallisuutta tulee tukea kaksoistrategian mukaisesti eli henkilöillä tulee olla mahdollisuus valita yleisen ja kaikille avoimen ryhmän ja erityis- tai soveltavan toiminnan väliltä tai halutessaan osallistua molempiin.

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Tutkimusten perusteella on todettu, että liikkumisen apuvälineet edistävät vammaisten lasten ja aikuisten yhdenvertaisuutta ja ovat usein osallistumisen ja toimijuuden edellytys ja edistäjä. Soveltuvilla apuvälineillä on yhteyksiä myös yhteisön toimintaan osallistumiseen, jolla on havaittu olevan positiivinen yhteys elämänlaatuun. Lisäksi yhteisön toimintaan osallistumisen on osoitettu olevan yhteydessä motivaation, pätevyyden ja minäpystyvyyden kokemuksiin, joilla kaikilla on puolestaan myönteisiä vaikutuksia yksilön hyvinvointiin. Pelkkä apuväline ei kuitenkaan riitä, vaan liikkumisen mahdollistaminen vaatii

laajoja poikkihallinnollisia toimenpiteitä ja yhteistyötä. Ensiarvoisen tärkeää ovat myös liikkujan ohjaaminen, rohkaisu, motivointi ja tukeminen asiantuntijoiden toimesta. Nykyisessä hallituksen esityksessä apuvälineiden tukeminen on mahdollista taloudellisesti, mutta lain kirjaus jättää tulkinnanvaraisuutta lain soveltajalle.

Huomioitavaa osallistumisessa kulttuurielämään, virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan ja urheiluun on vammaisten henkilöiden kohdalla tärkeä huomioida myös riittävät henkilökohtaisen avun ja kuljetuspalveluiden määrä. Tällä hetkellä näihin on määritelty vähimmäismäärä kuukaudessa, jota

helposti tulkitaan maksimi tuntimääränä. Lain kirjausta tulee muuttaa niin, ettei lakia tulkita väärällä tavalla.

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

-

2.

-

3.

-

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

25§ Taloudellinen tukeminen, kohtaa 4) vapaa-ajantoiminnot:

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä pitää taloudellisen tukemisen kirjausta riittämättömänä. Kirjaus ei tosiasiallisesti mahdollista vammaisen yhdenvertaista osallistumista tai auta henkilön mahdollisuuksia saada fyysistä aktiivisuutta ja liikuntaa edistäviä harrastusvälineitä. Määrärahat eivät yleensä riitä kattamaan kustannuksia, sillä apuvälineet ovat liian kalliita. Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä ehdottaa kirjauksen muuttamista:

"Hyvinvointialue korvaa asiakaspalvelusuunnitelmaan kirjattujen hyvinvointia ja terveyttä, fyysistä aktiivisuutta, ja harrastamista edistävät apuvälineet. Asiakkaan omavastuuosuudeksi määritellään enintään 50 %, ja omavastuu voi olla korkeintaan 2000 €. Apuvälineen käyttöikä arvioidaan,

määritellään ja kirjataan asiakkaan palvelusuunnitelmaan. Hyvinvointialue voi lisäksi korvata kokonaisuudessaan liikunta- ja harrastustoiminnan apuvälineen hankkimisesta johtuvat kohtuulliset kustannukset etenkin nuorilla ja ensimmäisen liikunta- ja harrastusvälineen osalta."

2.

9§ Henkilökohtainen apu:

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua päivittäisissä toiminnoissa, työssä ja opiskelussa sen verran kuin hän välttämättä tarvitsee. Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua vuorovaikutukseen, vapaa-ajan toimintoihin tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Henkilökohtaista apua olisi tärkeä saada lisäksi vähintään saman verran eli 30 tuntia kuukaudessa myös vammaisten vapaa-aikatoimintaan mukaan lukien harrastustoiminta. Tällä tavalla tuetaan itsenäistä toimintakykyä sekä osallisuutta.

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä huomauttaa, että lakia ei pidä tulkita siten, että kirjaus "vähintään 30 tuntia kuukaudessa" tarkoittaa henkilökohtaisen avun maksimimäärää. Sen sijaan avun tarve tulee arvioida yksilöllisesti ja apua on mahdollista myöntää yli 30 tuntia kuukaudessa.

3.

23§ Liikkumisen tuen määrä:

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tukea työ- ja opiskelumatkoihin sekä työllistymistä edistävän toiminnan, työ- ja päivätoiminnan, valmennuksen, erityisen tuen ja lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin välttämättä tarvitsemansa määrä. Muun tavanomaisen elämän matkoihin on oikeus saada liikkumisen tukea vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, ellei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan välttämätöntä liikkumista.

Palvelusuunnitelma tulee tehdä aina yksilöllisen tarpeenarvioinnin mukaan.

Vapaa-ajan matkojen riittävyys on vammaisen henkilön fyysiseen aktiivisuuteen ja liikunnan harrastamiseen olennaisesti vaikuttava tekijä. Lain kirjaus on vaikea tulkita ja on helposti tulkittavissa vammaiselle henkilölle epäedullisella tavalla. Vaikka lain mukaan vammaisella henkilöllä on oikeus

vähintään 18 yhdensuuntaiseen asiointi- ja vapaa-ajan matkaan kuukaudessa, säännöstä ei tulisi tulkita sillä tavoin, että vammaisen henkilön subjektiivinen oikeus olisi kuukaudessa enintään 18 matkaa. Tarvittaessa vapaa-ajan matkoja voidaan myöntää enemmän. Lain kirjausta tulisi muuttaa selkeämmäksi.

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vammaisten fyysisen aktiivisuuden tarve harrastaa liikuntaa vapaa-ajallaan ei kuulu terveydenhuoltolain piiriin. Sen sijaan vapaa-ajan harrastamisen tukitoimet ovat kirjattuna

vammaispalvelulakiin. Terveystuolain ja vammaispalvelulain yhteensovittaminen vammaisten fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan tukitoimien osalta olisi selvitettävä ja sovitettava yhteen. Sekä terveydenhuoltolaki että vammaispalvelulaki tulisi kumpaakin tarkastella vammaisten fyysisen aktiivisuuden edistämisen näkökulmasta, tunnistaa mahdolliset katvealueet ja kirjata vammaispalvelulakiin tarvittavat liikuntaa ja harrastamista lisäävät tukitoimet. Tämä koskee esimerkiksi tilanteita, joissa ei selkeästi pystytä määrittelemään onko kyseessä lääkinnällisen kuntoutuksen vai vammaispalvelulain nojalla tuettava käytäntö, kuten osa apuvälineistä.

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Eivät pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Valmennus on tavoitteellinen ja määräaikainen palvelu, jonka tarkoituksena on vahvistaa vammaisen henkilön itsenäisessä elämässä tarvitsemia taitoja, sekä perheen valmiuksia tukea vammaista henkilöä erilaisissa elämäntilanteissa. Valmennuksen sisältöihin tulisi sisällyttää liikuntaneuvonta ja -ohjaus osana elämäntapavalmennusta, joiden avulla edistetään ja ylläpidetään henkilön terveyttä, hyvinvointia ja itsenäistä toimintakykyä. Fyysisellä aktiivisuudella on positiivisia vaikutuksia henkilön toimintakyvyn ylläpitämiseen, joka toisaalta edistää osallisuutta sekä työkykyä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa sen verran kuin hän välttämättä tarvitsee. Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua vuorovaikutukseen, vapaa-ajan toimintoihin tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Henkilökohtaista apua olisi tärkeä saada lisäksi vähintään saman verran eli 30 tuntia kuukaudessa myös vammaisten vapaa-aikatoimintaan mukaan lukien harrastustoiminta. Tällä tavalla tuetaan itsenäistä toimintakykyä sekä osallisuutta.

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säätämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa sen verran kuin hän välttämättä tarvitsee. Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua vuorovaikutukseen, vapaa-ajan toimintoihin tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Henkilökohtaista apua olisi tärkeä saada lisäksi vähintään saman verran eli 30 tuntia kuukaudessa myös vammaisten vapaa-aikatoimintaan mukaan lukien harrastustoiminta. Tällä tavalla tuetaan itsenäistä toimintakykyä sekä osallisuutta.

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä huomauttaa, että lakia ei pidä tulkita siten, että kirjaus "vähintään 30 tuntia kuukaudessa" tarkoittaa henkilökohtaisen avun maksimimäärää. Sen sijaan avun tarve tulee arvioida yksilöllisesti ja apua on mahdollista myöntää yli 30 tuntia kuukaudessa.

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Eriytynen tuki on palvelukokonaisuus, jonka tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön vuorovaikutusta, osallisuutta ja omia valintoja sekä antaa moniammatillista tukea vaativissa tilanteissa. Eriytynen tuki on tarkoitettu tilanteisiin, joissa vammaisen henkilön yksilöllistä tukea ei ole mahdollista toteuttaa muilla tämän tai muun lain mukaisilla palveluilla. Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä suosittelee, että lain perusteella järjestettävän erityisen tuen kokonaisuuteen lisätään liikuntaneuvonta ja -ohjaus esimerkiksi osana elintapaohjausta.

Lisäksi työryhmä suosittelee pohtimaan vaihtoehtoista ilmausta sanalle "eriytynen" puhuttaessa tuesta. Tämä sekoittuu helposti opetuksessa käytettyyn kolmiportaisen tuen malliin ja toisaalta kuulostaa vammaista henkilöä toiseuttavalta. Vaihtoehtoinen ilmaisu voisi olla tai "täydentävä tuki".

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaisissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada välttämättä tarvitsemansa kohtuullinen liikkumisen tuki, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista liikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Liikkumisen tukea on järjestettävä työ- ja opiskelu- ja vapaa-ajan matkoihin sekä työllistymistä edistävän toiminnan, työ- ja päivätoiminnan sekä muun tavanomaisen elämän matkoihin. Liikkumisen tukea on lisäksi järjestettävä tarvittaessa valmennuksen, erityisen tuen ja lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin.

Liikkumisen tuen tavoissa mainitaan 5) myöntämällä auton tai muun kulkuneuvon hankintaan taloudellista tukea; 6) muulla soveltuvalla tavalla. Liikkumisen tukemisen tavaksi olisi suositeltava laskea myös aktiiviset kulkuvälineet, kuten liikkumista helpottava apuväline (esim. nojapyörä). Asiakkaan olisi mahdollista vaihtoehtoisesti valita halutessaan aktiivisen liikkumisen kulkuväline. Kokonaistaloudellisesti aktiiviset kulkuvälineet ovat myös edullisia vaihtoehtoja.

Jos henkilö tekee kuljetuspalveluiden osalta omatoimista liikkumista tukevan valinnan, sen ei kuitenkaan pitäisi poissulkea muita liikkumisen tuen mahdollisuuksia. Tässä pystyttävä joustamaan. Päätöksessä on otettava huomioon ympäristön vaikutukset liikkumiseen (esim. talviolosuhteet) sekä toimintakyvyn vaihtelu.

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

Liikkumisen tuen tavoissa mainitaan 5) myöntämällä auton tai muun kulkuneuvon hankintaan taloudellista tukea; 6) muulla soveltuvalla tavalla. Liikkumisen tukemisen tavaksi olisi suositeltava laskea myös aktiiviset kulkuvälineet, kuten liikkumista helpottava apuväline (esim. nojapyörä). Asiakkaan olisi mahdollista vaihtoehtoisesti valita halutessaan aktiivisen liikkumisen kulkuväline. Kokonaistaloudellisesti aktiiviset kulkuvälineet ovat myös edullisia vaihtoehtoja.

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä pitää taloudellisen tukemisen kirjausta riittämättömänä. Kirjaus ei tosiasiallisesti mahdollista vammaisen yhdenvertaista osallistumista tai auta henkilön mahdollisuuksia saada fyysistä aktiivisuutta ja liikuntaa edistäviä harrastusvälineitä. Määrärahat eivät yleensä riitä kattamaan kustannuksia, sillä apuvälineet ovat liian kalliita.

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä ehdottaa kirjauksen muuttamista:

"Hyvinvointialue korvaa asiakaspalvelusuunnitelmaan kirjattujen hyvinvointia ja terveyttä, fyysistä aktiivisuutta, ja harrastamista edistävät apuvälineet. Asiakkaan omavastuuosuudeksi määritellään enintään 50 %, ja omavastuu voi olla korkeintaan 2000 €. Apuvälineen käyttöikä arvioidaan,

määritellään ja kirjataan asiakkaan palvelusuunnitelmaan. Hyvinvointialue voi lisäksi korvata kokonaisuudessaan liikunta- ja harrastustoiminnan apuvälineen hankkimisesta johtuvat kohtuulliset kustannukset etenkin nuorilla ja ensimmäisen liikunta- ja harrastusvälineen osalta."

Tutkimusten perusteella on todettu, että liikkumisen apuvälineet edistävät vammaisten lasten ja aikuisten yhdenvertaisuutta ja ovat usein osallistumisen ja toimijuuden edellytys ja edistäjä. Soveltuvilla apuvälineillä on yhteyksiä myös yhteisön toimintaan osallistumiseen, jolla on havaittu olevan positiivinen yhteys elämänlaatuun. Lisäksi yhteisön toimintaan osallistumisen on osoitettu olevan yhteydessä motivaation, pätevyyden ja minäpystyvyyden kokemuksiin, joilla kaikilla on puolestaan myönteisiä vaikutuksia yksilön hyvinvointiin. Pelkkä apuväline ei kuitenkaan riitä, vaan liikkumisen mahdollistaminen vaatii

laajoja poikkihallinnollisia toimenpiteitä ja yhteistyötä. Ensiarvoisen tärkeää ovat myös liikkujan ohjaaminen, rohkaisu, motivointi ja tukeminen asiantuntijoiden toimesta.

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

-

Mikäli vastasit EI, miten säätäisit maksun perusteista?

-

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

-

Sipilä Vilja

Liikuntatieteellinen Seura ry - Lausunnon on antanut Liikuntatieteellisen Seuran koordinoima kansallinen soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä